

Şehrîrîn

YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

Şehrîrîn Şafızası

CİLT: 7 • SAYI: 8

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

22 MART 2025 CUMARTESİ

TÜRK KÜLTÜRÜNDE NEVRUZ

TÜRK KÜLTÜRÜNDE NEVRUZ

HALE
GÜRBÜZ

Türk milletinin geleneksel millî bayramlarından birisi de Nevruz'dur.

Türk kültüründe Nevruz doğuş, diriliş anlamına gelir. Aynı zamanda baharın başlangıcı sayılır ve bir takvim değişikliğini anlatır. Nevruz bayramının tarihi Türklerin tarihi kadar eskidir. Türkler İslamiyet öncesinde bu bayramı "Yeni gün", "Bahar bayramı", "Ergenekon bayramı" gibi isimlerle anıyorlardı. Bu yüzden Türk kültüründe Nevruz'un bir adı da Ergenekon'dur. Mete Han zamanından beri var olan bu bayram, Türklerde bir tabiat bayramı geleneğidir. En eski Türk kaynaklarından itibaren böyle bir kültüre sahip olduğumuz anlaşılmaktadır. Nizami Gencevi "İskendername" adlı eserinde M.Ö. 350 yıllarında Nevruz'un Türkler tarafından büyük bir halk bayramı olarak kutlandığını yazmıştır. Farslar ise Nevruz bayramını XI. yüzyıldan itibaren kutlamaya başlamışlardır. Bu da bir Fars milliyetçisi olan Fırdevsi'nin teşvikiyle olmuştur. Bazıları yanlış bilgilerden yola çıkarak Nevruz'un Türklerle Farslardan geldiğini ileri sürmektedir. Oysa Nevruz, Türk dünyasının kuzeyinden güneyine, batısından doğusuna kadar uzanan engin coğrafyada yaşayan topluluklar tarafından kutlanan, bu coğrafyadaki insanları birbirine kenetleyen, birlik ve beraberliği pekiştiren, her yönüyle Türk gelenek ve görenekleriyle zenginleşmiş ve temeli beş bin yıllık tarihine dayalı millî bir bayramdır. Türkler, bu takvim değişikliğini toprağın uyandığı gün ile özdeşleştirmiştir. Adıyatık'ten Çin seddine kadar birçok ülkenin kaynaklarından göre-

biliriz ki bu bayram Türklerden alınmıştır. Türk tarihinin her döneminde Nevruz varlığını devam ettirmiştir. Cumhuriyetle birlikte yerleştirilmeye çalışılan ulus bilincine bağlı olarak özellikle Atatürk tarafından Nevruz'un daha geniş katılımlı kutlanması teşvik edilmiştir.

Nevruz sözcüğü Farsça nev (yeni) ve ruz (gün) sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelmiş olup yeni gün anlamına gelmektedir. Eski İran takvimine göre yılın ilk günüdür ve güneşin Koç burcuna girdiği ilkbaharın başlangıcı sayılan bir gündür. İran mitolojisine göre Tanrı dünyayı, insanı ve güneşi bugün yaratmıştır.

Güneş 21 Mart'a kadar güney yarımküreye daha çok ışık ve ısı verirken, 21 Mart tarihinden itibaren kuzey yarımküreye daha çok ısı vermeye başlar. Bu nedenle kuzey yarımkürede yaşayan bazı halklar için 21 Mart günü uyanış ve yaradılışın sembolü olarak kutlanmaya değer bir gün anlamı taşımaktadır.

Anadolu'da Nevruz-i Sultan, Sultan Nevruz, Navruz, Mart dokuzu gibi adlar verilen Nevruz, farklı yörelerde değişik biçimlerde kutlanır. Tarımsal uğraşın yoğun olduğu yörelerde bir tür bolluk ve bereket töreni olma özelliği de taşımaktadır. Alevi-Bektaşî topluluklarda ise inanca dayalı bir anlam da ifade etmektedir.

Alevi-Bektaşî topluluklarda Nevruz; Hz. Ali'nin doğum günüdür, Hz. Ali ile Hz. Fatma'nın evlendikleri gündür, Hz. Muham-

İÇİNDEKİLER

- TÜRK KÜLTÜRÜNDE NEVRUZ
HALE GÜRBÜZ
- KAZIM KÖROĞLU'NUN
ŞİİRLERİNİN YAZILMA SEBEPLERİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA
MUSTAFA ÖZCAN

- HOŞAF*
HÜZEYME YEŞİM KOÇAK
- ÇANAKKALE'DE GURUR VE HÜZÜN
ANUŞ GÖKCE
- ÇOCUK TEKERLEMELERİNİN EĞİTİCİ ROLÜ
FİRDEVS GÜNEŞ

med'in veda haccı dönüşü Hz. Ali'yi kendine halife tayin ettiği gün olması özelliğini de taşımaktadır. Bugünün sabahı mürşidin okuduğu duadan sonra süt içilir, Nevruziye adı verilen şiiirler, nefesler ve Hz. Ali'nin Mevlidi okunur. Nevruzda önceden hazırlanmış olan çöreklerle mezarlık ziyaretine gidilir, ölüler ziyaret edildikten sonra orada çörekler yenilir.

Osmanlı Devleti zamanında Nevruz gününe özel bir önem verilmiştir. Padişahlara Nevruz günleri "Nevruziye" adı verilen kasideler sunulurdu. Bu kasidelerde ağaçların yeşermesi, çiçeklerin açması, havanın ısınması gibi konulara yer verilirdi. Nevruz günü Adem'in yaratıldığı, Nuh'un gemisinin karayı bulduğu, Hz. Ali'nin doğduğu, halife olduğu anlatılırdı. Nevruz gecesi bütün yaratıkların Tanrı'ya secde ettiği, dileklerin yerine getirildiği belirtilirdi. Nevruz günlerinde müneccimbaşı, yeni takvimi padişaha sunar, bahşişini de alırdı. Buna da "Nevruziye bahşışı" adı verilirdi.

Saray hekimbaşları tarafından hazırlanan ve Nevruziye denen çeşitli baharatlardan yapılmış macunlar, padişah ailelerine ve büyüklere sunulurdu. Bugün için yapılmış macunlar, porselen kapaklı kaseler içinde sunulur ve günün hangi saatinde yenmesi gerektiğini yazan bir kâğıt da kaselere iliştilirdi.

Nevruziye adı verilen macunun kökeni, kimi araştırmacılar tarafından Persler dönemine kadar götürülebilmektedir. Persler zamanında Nevruz günlerinde hekimler ve eczacılar toplanarak bu özel macunu hazırlamışlardır. Bu macundan yiyeenin bütün yıl boyunca hastalıklardan korunacağına inanılmıştır.

Zamanla bu gelenek değişime uğramış ve Nevruziye Nevruz günlerinde yenen özel bir tatlının adı olmuştur. Son zamanlarda bu geleneğin bir uzantısı olarak 21 Mart günü Manisa'da mesir macunu halka dağıtılmaktadır.

Doğu Anadolu halkı için sadece Nevruz günü değil, Nevruz gecesi de kutsallık taşımaktadır. Bu gece canlı cansız bütün varlıkların Tanrı'ya secde ettiğine inanılır. O gün herkesin bir yıllık kısmeti ve geleceği belirlenir. Herkes güzel ve yeni elbiseler giyerek yeni yıla hazırlanır. Evlerde yemekler yapılır, karşılıklı ziyaretlerde bulunulur.

Nevruzla ilgili geleneklerden biri de "mart ipliği" adı verilen uygulamadır. 21 Mart'tan itibaren ısınmaya başlayan havalar nedeniyle ağaçların güneşten etkilenmemesi için bez bağlanır. Giresun'da uygulanmakta olan "mart bozumu" adı verilen gelenek de Nevruz'la ilgili önemli geleneklerden biridir. Mart bozumunda akarsulardan alınıp getirilen su evlere serpilir. Ayağı uğurlu bir misafirin gelmesi ve "martınızı bozuyorum" demesi beklenir.

Nevruz İç Anadolu Bölgesi'nde "mart dokuzu" olarak bilinmektedir. 21 Mart günü sabah erken kalkılır, mezarlık ziyareti yapılır, niyet tutulur. Niyetlenecek kişi mezarlardan birer taş alarak kırka tamamlar. Bir torbaya doldurup evinin duvarına asar ve bu arada bir niyet tutar. Bir yıl sonra torbaya baktığında taşlar kırk bir olmuştusa niyetinin gerçekleşeceğine inanır. Bir daha ki mart dokuzunda taşlar iade edilir.

Nevruz günü ziyaretler esnasında çeşitli yemeklerden oluşan sofralar hazırlanır, oyunlar oynanır, eğlenceler düzenlenir, boyalı yu-

murtalar yenir ve büyük ateşler yakılır. Her toplumun kendine özgü nedenlerle kutladığı Nevruz, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tataristan, Uygur Bölgesi, Anadolu ve Balkanlarda geleneksel kutlamalarla canlılığını günümüzde de sürdürmektedir.

Nevruz geleneğinin bir başka boyutu da manzum ürünlere yansımalarıdır. Halk ve divan şairleri çeşitli eserlerinde Nevruz bayramını çeşitli yönleriyle dile getirmiş, terennüm etmişlerdir. Osmanlılar başta olmak üzere, hemen hemen bütün Türk devletlerinde divan ve halk şairleri, Nevruz bayramlarında, padişahlara ve devlet büküklerine Nevruziyye kasideleri ve koşmalar sunarak bahşış alırlardı.

Halk şairlerinin Nevruz bayramlarında dile getirdikleri doğa ve bahar tasvirleri, halk edebiyatımızda oldukça geniş bir yer tutmaktadır.

Nevruz bayramları için söylenmiş olan bu renkli, tablo gibi manzumelerden bazı örnekler aşağıya alınmıştır.

Gelin ey nazenin canlar

Bugün sultan-ı nevrûzdur.
Sefalar sürsün ihvanlar
Bugün sultan-ı nevrûzdur.

Bütün mümin bütün İslam,
Bugün etmek gerek bayram,
Hemen sun sâkiyâ, gel câm
Bugün sultan-ı nevrûzdur.
Ali'nin doğduğu gündür,
Bugün her günden üstündür;
Hemen sâki kadeh doldur
Bugün sultan-ı nevrûzdur.

Nice sırlar oldu zâhir,
Ali'den oldu hak bâhir,
Şükür eyle sen ey Fâhir
Bugün sultan-ı nevrûzdur.

Evvel bahar oldu açıldı güller,
Nağmesaz olmuştur bütün bülbüller,
Yüz göstermiş bize lâle sümbüller
Nevruz bayramınız mübarek olsun.

Bakin asumana nurlar saçıyor,
Arzdaki çemenzâr çiçek açıyor,
Cümle âlem gamı atıp kaçıyor
Nevruz bayramınız mübarek olsun.

Bir arada şükür nice kardeşler
Kurulmuş sofralar, kaynıyor aşlar,
Gül çehre sakiler döndürür başlar,
Nevruz bayramınız mübarek olsun.

Şükrü Baba, hamd et erdik bu deme,
Gönüller girmiştir bağ-ı ireme,
Verilmiş zevk ile safa Âdeme
Nevruz bayramınız mübarek olsun.

Ayrıca Nevruz'un kuzey yarım kürede yaşayan bütün toplumların yerel renk ve inançlarda ufak farklılıklara rağmen paylaşılan en eski mevsimlik bayram olmasından hareketle 2009 yılında Türkiye, Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Pakistan ve Özbekistan'ın ortak olarak hazırladıkları "Nevruz" temalı kültürel miras unsuru UNESCO tarafından İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesine çoklu kültür mirası olarak kaydedilmiştir. Nevruz, bu ülkelerin dışında Türk dünyasındaki ülkeler ile kuzey yarım küredeki diğer ülkelerde de coşkuyla kutlanmaktadır.

Toprağın uyanışının, baharın gelişinin, kardeşliğin, dostluğun ve dayanışmanın sembolü olan ve geniş bir coğrafyada kutlanan Nevruz, Türk milletinin bahar bayramıdır. Gerçekten de bir bahar mevsimine daha ulaşmanın sevinç ve huzuru yüreklerimizi ısıtmaktadır. Milli bir karaktere sahip olan bu bayram, Türk milletinin yüzyıllardır devam edegelen birliğinin simgesi, kardeşliğinin ve kader ortaklığının nişanesi olmakla birlikte kültürümüzde tabiatın yeniden dirilişi gibi milletimizin de yeniden dirilişini, bolluğu ve bereketi simgelemektedir. Nevruz, birliğimizin, iriliğimizin ve diriliğimizin sembolüdür. Bu nedenle de dünyanın birçok yerinde yanan ve körüklenen Nevruz ateşi, Türk milletinin tarihten gelen barış ve huzura yaptığı bir çağdır.

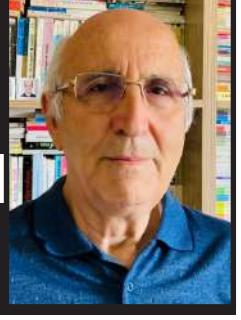
Bugün bizlere düşen görev de sahip olduğumuz bu kültürel mirası en iyi şekilde korumak ve gelecek nesillere aktarmaktır. Bayramlarda, mutlu ve acı günlerimizde birbirimize kenetlendiğimiz gibi tabiatın canlandığı Nevruz'da da bir arada olmamız gücümüzü ve kardeşliğimizi perçinleyerek, toplumsal huzurumuzu daha da arttıracaktır.

Kaynakça:

<https://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/52.php>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/155114>

KAZIM KÖROĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN YAZILMA SEBEPLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

**MUSTAFA
ÖZCAN**

Kazım Giriş
Kazım Köroğlu (1889-1972), eski kültürümüzü temsil eden şahsiyetlerden birisidir. Yerel basında bir hayli şiir ve düzyazılan çıkmıştır. Bu yazıların çoğu, özellikle 1950-1960 yılları arasında Yeni Konya ve Yeni Meram'da yayımlanmıştır. Yazılara geçmeden önce şu düzeltmeyi yapalım:

Rahmetli Kâzım Köroğlu'nun ölüm tarihi bir iki kaynakta çok net ifade edilmemiştir. "1972 Ekim'inde vefat etmiştir" ibaresi bunun bir örneğidir¹ Maalesef bu ifade Konya Ansiklopedisi'ne de aynen taşınmıştır. Yani aynı eksiklik orada da tekrarlanmıştır.² Oysa oğlu Hüseyin Köroğlu'nun "Babam Kâzım Köroğlu'nun Ardından" başlıklı yazısında yeterince bilgi vardır.³ Bir de ailenin; cenazeye katılanlara, başsağlığı dileyenlere ilişkin teşekkürü bulunmaktadırlar.⁴ Bundan bir gün önce de yani 15 Aralık 1972 tarihli Yeni Konya'da "Kazım Köroğlu'nun Son Şiiri Mezar Taşına Yazılacak" başlıklı haber yer almıştır. Bu yazının altında "ölümü 13.12.1972" ibaresine rastlıyoruz.⁵

Aynı şekilde internette rastladığımız Mehmet Gündoğdu'nun kaleme aldığı "Kazım Köroğlu Unutulmasın" başlıklı yazısı, 2 Mart 2014 tarihini taşımaktadır. Bu yazıda sık sık "Kazım Köroğlu" adı geçmektedir fakat içerikten; bahsedilen kişinin Hüseyin Köroğlu'nun olduğu anlaşılmaktadır. Herhalde yazar büyük bir dalgınlık eseri olarak iki Köroğlu'yu karıştırmıştır.

Bu hatırlatmalardan sonra Kazım Köroğlu'nun şiirleri konusuna gelelim. Her şair gibi Kazım Köroğlu da çevresinde geçen çeşitli olaylardan etkilenmiş ve bu etkilenmenin neticesinde duygu ve düşüncelerini şiire dökmüştür. Onun yazdıklarının belli bir sebebi olduğunu yazıların gördükten, şiirlerini okuduktan sonra kolaylıkla anlıyoruz. Ancak bu durum bizim edebiyatımızda çokça görülen bir durumdur. Sözelşi Orhan Veli'de, Ahmet Muhip Dıranas'ta bunun örneklerini bulabiliriz.

Nazire ve Eleştirileriyle Kâzım Köroğlu

1-İlkin rahmetli Eski Belediye Başkanlarından Muhlis Koner'in vefatı üzerine mezar taşına yazılacak yazı konusunu ele alalım:

2-Merhum Muhlis Koner'in ölümü üzerine mezar taşına yazılacak kıt'a için bir müsabaka açılır. Kitabeye

için gönderilen manzum yazılar, 24 Ocak 1959 Cumartesi günü toplanan jüri tarafından değerlendirilir. Değerlendirme sonunda Muhlis Hoca'yı en güzel şekilde anlatan şiiri yani kitabeye hakkedilecek şiiri yahut manzum ifadeyi gelen örnekler arasında bulamazlar. Dr. Hulki Âmil Keymen, Mümtaz Bahri Kuru, Mehmet Önder, İzzet Koyunoğlu, Necati Elgin'den ibaret olan jüri⁶ sonunda oturup kendi hazırladığı metni mezar taşı için uygun bulur.⁷ Jüri, öteki mezar taşı kitabelerini çeşitli nedenlerle beğenmez.

Jüriyi Belediye oluşturmıştır. Öbür yazıların yahut şiirlerin elenmesinin çeşitli sebepleri vardır. İlki, bazılarının taş hacmine sığmamasıdır. Bazıları ise Muhlis Hoca'nın bütün niteliklerini içermemesi yüzünden elenmiştir. Sonuçta jürinin hazırladığı metin kabul olur.

Peki, bu Gazeteciler Cemiyetinin açtığı yarışmaya kimler katılmıştır? Necati Elgin "Hüvel Hallakü'l-Baki"⁸, F. Cemal Oğuz Öcal, "Ey Yolcu"⁹, Sıraç Aydın Taşbaş,¹⁰ K. A. (Zair),¹¹ Raşit Usman, "Kitabe"¹², Tahir Kırşun, "Mevlâna Âşığı ve Soyu"¹³, Kâzım Köroğlu¹⁴, Eyüp İnci ; Ali Osman Ceylan, "Burada M. Muhlis Koner Yatıyor"¹⁵, Dr. İ. H. A. (İbrahim Hakkı Aladağ),¹⁶ Ali Osman Akbaş,¹⁷ M. Nedim Güntel, Jüri, "Hu..."²⁰

Bu olayın üzerinden çok zaman geçmez. Kazım Köroğlu, yine bu konuyla ilgili mazahi bir şiir kaleme alır. "Der Beyan-ı Kitabeye-i Mezar" başlıklı şiirinde hem olayın gelişmesini hem de jürinin tutumunu hikâye eder, onları zarif bir şekilde eleştirir: Şiir şöyle başlar:

"Merhum Muhlis Beyin mezar taşına

Bir vecize lâzım başı başına

Azamî dört satır tahrir etmeli

Bütün hayatını tasvir etmeli

Siparişteki bu noksan ve zait

Gazeteci Cemiyetine ait.

Çünkü taş hacmini ilân etmedi

Kaç kelime alır beyan etmedi.

Sonra her kelime kaç harf olacak?

1- Mehmet Ali Uz, Konya Kültürüne Hizmet Edenler, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya, 2003, s.67-69

2- Konya Ansiklopedisi, Büyükşehir Belediyesi, Cilt:(KİLM) 6, s.161

3- Yeni Konya, Sayı. 9389, 16 Aralık 1972, s.1/5

4- Yeni Konya, Sayı. 9389, 16 Aralık 1972, s.5

5- Yeni Konya, Sayı. 9388, 15 Aralık 1972, s.1/5

6- "Merhum Muhlis Hoca İçin yazılacak Mezar Taşı", Yeni Meram, Sayı. 3018, 22 Ocak 1959, s.1-1

7- "Yazılan Beğenmeyen Jüri, Oturup Bir Kitabeye Yazdı", Yeni Meram, Sayı. 3022, 26 Ocak 1959, s.1

8- "Yeni Konya, Sayı: 4021, 29 Ocak 1959, s.1

9- Yeni Konya, Sayı. 4022, 30 Ocak 1959, s.1

10- "Yeni Konya, Sayı: 4023, 31 Ocak 1959, s.1

11- Yeni Konya, Sayı. 4025, 2 Şubat 1959, s.1

12- Yeni Konya, Sayı: 4026, 3 Şubat 1959, s.1

13- Yeni Konya, Sayı: 4027, 4 Şubat 1959, s.1

14- Yeni Konya, Sayı. 4028, 5 Şubat 1959, s.1

15- Yeni Konya, Sayı. 4029, 6 Şubat 1959, s.1

16- Yeni Konya, Sayı. 4030, 7 Şubat 1959, s.1

17- Yeni Konya, Sayı. 4031, 8 Şubat 1959, s.1

18- Yeni Konya, Sayı. 4032, 9 Şubat 1959, s.1

19- Yeni Konya, Sayı. 4033, 10 Şubat 1959, s.1

20- Yeni Konya, Sayı. 4034, 11 Şubat 1959, s.1

Harflerin hecesi kaç bulacak?
 Öçüye muvafık olmazsa eğer
 Jüri vermez elbet, yazıya değer...
 Jüride lâzımdı, mezarcı, taşçı
 Yazı pişkin midir bilen bir aşçı
 Taşçı beğenirdi, aşçı seçerdi
 Mezarıcı da kanşayıp ölçerdi.
 Edince âlimden jüri intihab
 Dediler: "Allah ü âlem bi's-sevap"
 Bizler ki ezelden icazetliyiz.
 Kitabe yazmakta maharetliyiz.
 Şayet bir şerefi var ise bunun
 Biz varken olmasın bu, şunun bunun..."²¹

Kazım Koroğlu'nun, vefatına yakın kendi mezar taşına yazılacak ifadeyi yahut şiiri bizzat yazmış olduğunu da burada belirtelim.²²

2-Zamanın genç ve acar gazetecilerinden Ali Rıdvan Bülbül askere gider. Sık sık Doğu ve Güney doğuyu anlatan şiirler, mektuplar yazar, Konya'ya duyduğu özlemi belirtir. Yani askerdeyken bile Konya'dan kopamamıştır. Kazım Koroğlu, yazdığı şu şiirle ona iltifat etmiş, "Biz-Bize" köşesine göndermede bulunarak Bülbül'ü özlediğini, kendisine dua ettiğini bildirmiştir. Buraya şu bilgiyi de eklemekte yarar vardır: Rahmetli Ali Rıdvan Bülbül'ün "Aynalar Sustu" kitabı yayımlandığı zaman, Kazım Koroğlu, "Aynalar Sustu'yu Tenkit" adı altında uzunca bir şiir yazmış, hatta genç şaire bazı tavsiyelerde bulunmuştur.²³ "Mektup" adlı şiir, asker gazetecimiz Ali Rıdvan Bülbül'e ithaf edilmiştir. Şiir şöyle başlar ve devam eder:

Matbuat bağından ayrı düşeli
 İştirilmez oldu sadâ-yı Bülbül
 Gâh hazin hazin gâhi neşeli
 Ne hoş eda idi nevâ-yı Bülbül
 Kalmadı Meram'da reng-i letâfet
 Yeni Konya'daki eski şetâret
 Çekmedeyiz şimdi "Biz-Bize" hasret
 Sarı gönülleri sevda-yı Bülbül

3- Konya'da medfun olan Hazreti Mevlâna pek çok şaire ilham kaynağı olmuştur. Yazılan şiirler çeşitli kişiler tarafından bir antoloji haline getirilmiştir. Bu antolojilerden birini de rahmetli Mehmet Önder hazırlamıştır. Kazım Koroğlu da Mehmet Önder'in yayımladığı bu kitabı bir yazısıyla tanıtmıştır... Eserin derin bir itina ve çetin bir mesai ile derlenip meydana getirildiğini ifade etmiştir. Yine bu nefis derlemenin eski kitap ve risalelerden öyle kolayca kopya ve nakledivermiş bir basit eser olmadığını söylemiş, yazısının sonunda da şu mısralara yer vermiştir:

Bir eser ki mergup ve müstahsendir
 Elbet müessiri ondan ahsendir.²⁴

Bilindiği üzere her yıl Hz. Mevlâna büyük törenlerle anılır. Bu anma programları bazen bir hafta sürer, bazen daha fazla. Ancak bu törenlerde kimi zaman eleştirilecek bazı hususlar ortaya çıkar. Bunlar daha çok törenler vesilesiyle yapılan işlerden kaynaklanır. Yoksa Hz. Mevlâna'ya karşı bir saygısızlık söz konu-

su değildir. Genellikle turistik eşyaların pahalılığı, otel azlığı, barınma sorunu, bilet bulamama yahut törenlere girememe, davet edilmeme gibi hususlar şikâyet konusu olur. Ama unutulmak, bir köşede kalmak, hoş olmasa gerektir. Kazım Koroğlu, baki- nız şiirinde buna benzer şikâyetini nasıl dile getirmişti:

ŞİKAYETNAME-İ İHTİFAL

Devrân bizi meddahlığa ram etmedi asla
 Metrûk ve mensi kalıncı köşede hâlâ
 Ettikçe sadakatle biz ahlâbâ temâyül
 Yarân-ı sâfa etmede ızhâr-ı tegâfûl
 Mâzurdur avam, bilmese kadr-i üdebâyı
 Bilmek gerekir arife hakk-ı urefay
 Nisyâna sezâ olmalı mı ehl-i basiret?
 Nadâni tûvangelere mi da'vet ü rağbet?
 Erbâb-ı dile nakz-ı vefa âdeti dehrin
 Dûr etti bizi mahfeline Hazret-i Pîr'in(l)
 Davetle değilse ederiz kab ile ru'yet
 Mahzâ burada beklenen ehline hürmet
 Bir hoş sadâ kalmasıdır kubbede bâkî
 Âlemde ne sen, ben; ne kalır mutnû ü sâkî
 Hep iğretidir mansûb-ı ikbâl-i zamânın
 Bak! İşte gör encâmını sabık küberanın!²⁵
 (1)Mahfel: İhtifal mahallidir.

4-Tartışmadan Doğan Şiirler

İbrahim Aczi Kendi, Yeni Konya'da "Konyalı Halk Şairleri" başlıklı bir yazı dizisini tefrika etmeye başlar. Bu genel başlığın altında "Şairlerin folklor sahasında şimdye kadar yayınlanmamış karakteristik hayat ve eserleri" şeklinde bir açıklama vardır. Daha ikinci tefrikada İbrahim Aczi Kendi, Şair Rasih'ten bahseder. Aczi Kendi, ilkin elindeki 9 sayılı cönkün 163 cü sayfasında görülen "üstüne ve "at tut" redifli gazellerine dikkati çeker. Daha sonra da "bu şiiri anlamak için insanın yanında lûgat kitapları, kamusal bulunmalıdır." Der. Dili üzerinde durur. Ayrıca Şair Rasih'in, İstanbul'un dağdağalı hayatını terk ederek Konya'ya gelip Hazreti Mevlâna'yı ziyaret ettiğini ve "Bir kıt'a nazmettim ise Rasih arzu" şeklinde başlayan şiiri nakleder. Ona göre Şair Rasih ebceet hesabıyla güzel tarih söylerdi. Bulunduğu yerlerde ve Konya'da birçok tarih ve çeşme ve mezarlarda kitabeleri vardır. Türbedar Derviş Mustafa Dede'ye söylediği türbe hatırasındaki kitabeyi örnek verir: Şair Rasih 1240-1824 talihinde Tarsus kaymakamlığına tayin edilmiş, oraya gitmiş, 4 yıl sonra ayrılarak (1244/1828'de 80 yaşında vefat etmiştir.²⁷ Celâleddin Kışmır, beş on gündür İbrahim Aczi Kendi'nin yazı serisini takip ettiğini söyleyerek yazısına başlamış, onun; zaman zaman çeşitli etütler hazırladığını, bunların gelecekte Konya folkloru ve şairleriyle uğraşanlar için kıymetli birer doküman olacağını belirtmiştir. Yalnız, Kendi'nin bazen çok teferruata kaçtığını ve bu yüzden de çok yanlışlıklara sebebiyet verdiğini de ifade etmiştir. Sözgelişi Divan edebiyatının kuvvetli şairlerinden biri olan Rasih'in ölümsüz denecek şiirler/mısralar yazdığını hatırlatmış onun pek meşhur olan "Süzme çeşmin..." diye

21- Yeni Meram, Sayı: 3024, 28 Ocak 1959, s.2

22- Yeni Konya, Sayı: 9388, 15 Aralık 1972, s.1/5

23- Yeni Meram, Sayı: 566, 27 Şubat 1952, s.3

24- Kazım Koroğlu, "Bir Kitap Dolayısıyla, Mevlâna Şiir Antolojisi", Yeni Konya, Sayı: 2224, 25 Ağustos 1955, s.2

25- Yeni Konya, Sayı:4077, 24 Aralık 1960, s.2

26- Kazım Koroğlu, "Bir Kitap Dolayısıyla, Mevlâna Şiir Antolojisi", Yeni Konya, Sayı: 2224, 25 Ağustos 1955, s.2

27- Yeni Konya, Sayı:4077, 24 Aralık 1960, s.2

başlayan gazelinin herkesin ezberinde bulunduğunu hatırlatmıştır. Böylesi bir gazeli; tanınmış, divan sahibi olan bazı şairlerimiz bile pek az yazabilmişlerdir. Celâleddin Kışmır'ın kanaatine göre Rasih'in bu meşhur şiiri, çöng'e yanlış geçmiş ve Aczi Kendi de şiiri olduğu gibi neşretmiştir. Dolayısıyla o güzelim şiir adeta bambaşka bir hüviyete girmiştir. Celâleddin Kışmır, daha başka eleştirileri de katarak, bu yazısında şiirin adeta katledildiğini ileri sürmüştür.²⁸ **Kışmır, iki gün süren bu yazısında²⁹ şiiri adeta mısra mısra değerlendirmiş, yanlışların neler olduğunu, mısraların nasıl yer değiştirdiğini, tamlamalar ya da kelimelerdeki değişiklikleri göstermiş, kısaca bütün bunların yazarın elindeki cöng'ten kaynaklandığını bildirmiş, Kendi'nin bunu fark edememiş olmasını eleştirmiştir.**³⁰

Kazım Koroğlu da "Edebi Musahabeler: Türkçe Edebiyat Dersi" başlıklı yazısında, Celâleddin Kışmır'ın, yukandaki sözünü ettiğimiz "Katledilen Şiir" adlı eleştirisine katılmış, daha sonra da sözü Şair Rasih'e getirerek şöyle demiştir:

"Şimdiye kadar şair Rasih'in Konyalı olduğunu ve bir eserini görmüş ve okumuş değilim. Fakat Aczi Kendi'nin gazeteye naklettiği bir iki gazelinden o zatın yüksek bir kudret ve istidat sahibi, üstat bir şair olduğunu öğrenmiş oldum.

Kazım Koroğlu'nun ikinci önemli eleştirisi de Aczi Kendi'nin; yazma cöng'lerden veya bozuk basma mecmualardan aynen alıp neşretmekte olduğu manzumeleri lâıykıyla incelemeyen bütün yanlışlıklarıyla kabul ve nakletmesidir.³¹

"Efkârî" mahlasıyla yazar Fakir Usman ise İbrahim Aczi Kendi'den yana bir tutum takınır. Necmettin Halil Onan'ın 16 ıncı asırda yaşadığını söylediği Şair Rasih'e ait şiiri, Çınaraltı'da çıkan yazıda Balıkesirli Rasih'e mal edenlerin olduğunu belirtir. Ona göre aslında bu şiir Konyalı Rasih'indir. Kendisi halen (1952'de) yaşayan torunlarından aldığı bilgileri nakledece. Dolayısıyla İbrahim Aczi Kendi'nin neşrettiği cöng ve belgelere istinaden bunları yazmak cesaretini kendinde gördüğünü bildirir. İbrahim Aczi Kendi'nin bütün emeklerine karşılık her baltalama hareketinde Kazım Koroğlu'nun bulunduğu işaret ederek yazısını şöyle sonlandırır: "Şiirlerin yanlış neşr olması pahasına da olsa birinin 16'ıncı asra, diğerinin Balıkesir'e mal ettiği şairin Konyalı olduğu ispat edilmiştir. Buna hiç değİLse teşekkür etmek lazım"³²

Fakir Usman'ın bu görüşlerine Kâzım Koroğlu bir kere daha cevap verir. Rasih'ten bahsederken haklı ve dürüst müdafaasını baltalama gibi kaba bir tabirle eleştirdiğini bildirir. Haksız bir kanaate vardığını ifade eder. Usman'ın başkasına yönelmesi gerektiği halde baltalı kazmalı bir tariz suçu suçu yere kendisine atfedilmesindeki hikmeti(!) anladığını belirtir. Kısaca bu tarizlerin sebebi, Kazım Koroğlu'na göre Usman'ın "Saçları" adlı şiirini tenkit etmiş olmasıdır³³

Bu tartışmalara Feridun Nafiz Uzluk da katılır. O da "Edebiyat Gerçeğe Uymayanları Sıralamak Değildir" başlığını taşıyan ve üç gün tefrika edilen yazısında İbrahim Aczi Kendi'nin yanlışlarını gösterir. Oldukça sert bir yazıdır³⁴ ve bu yazıyı Kazım Koroğlu'nun "Tehzil" adlı eleştirel şiiri izlemektedir. Ne var ki yedi sayı süren yazısında İbrahim Aczi Kendi, Uzluk'u siperden havaya kurşun atmakla suçlar. Daha sonra da "Aferin" başlıklı şiiriyle Uzluk'la tartışmasını bitirir.³⁵

Bu tartışmalara Muvaffak Sami Onat da uzaktan uzağa dâhil olur. Onat'a göre Yeni Konya'da günlük yazıların yanı başında, değerli incelemeler çıkmaktadır. Muzaffer Erdoğan'ın yazıları buna örnektir. Yine İbrahim Aczi Kendi'nin "Şem'i" ve diğer "Konyalı Şairler" hakkında yayımladığı vesikalar da mühimdir. Ayrıca Balıkesirli Divan şairi Rasih'in pek meşhur bir gazeli dolayısıyla, İbrahim Aczi'nin yazılarına şiddetli hücumlar yapılmıştır. "Bunları yapanların edebiyat tarihini tetkik eseri ile dokümanter neşriyatı fark edemeyen kalem sahipleri olması gerekir. Celâleddin Kışmır böyle bir gaffetin öncülüğünü yapmıştır. Yapılan himmet ve hizmeti böyle körü körüne kötülemek doğru değildir.

Muvaffak Sami Onat basında çıkanları gözden geçirir ve İbrahim Aczi Kendi'nin elindeki cöngleri aynen neşretmekle, en doğru ve bilim yöntemine en uygun yolu bulduğu kanaatine varır. "Ben de yazarın elimdeki cöngleri aynen neşrederim... Aradaki farkları, münekkithler, cöngleri ayrı ayrı göstererek, "birinde böyle yazıyor, diğerinde ise şöyle, fakat şu şekilde olması doğru olur" diyerek fikrini açıklar.³⁶

Necati Elgin ise 23,24,26 Aralık 1951 tarihli **Yeni Konya** gazetesinin nüshalarında İbrahim Aczi tarafından neşredilen "Şair Rasih" başlıklı yazıyı okuduğunu belirtmekte ve yazıda "Süzme çeşmen gelmesin müjgan müjgan üstüne" matla'lı ve (üstüne) redifli bir gazelin Rasih'e mal edildiğini söylemektedir. Rasih'in de Konyalı olduğu ileri sürülmektedir. Necati Elgin, benzer görüşleri taşıyan Efkârî'ye verdiği cevapta bu kanaatlere katılmadığını bildirmekte ve Balıkesirli Rasih hakkında aydınlatıcı bilgiler vermektedir. Bu konuda kaynaklara özellikle tezkirelere dayanarak değerlendirmelerde bulunmaktadır.³⁷ İşte bu tartışmaların tam ortasında bulunan Kazım Koroğlu, İbrahim Aczi Kendi'ye cevap mahiyetinde "Tehzil" adlı şiirini kaleme almıştır. "Tehzil", Şair Rasih'in, "Süzme çeşmin gelmesin müjgan müjgan üstüne diye başlayan gazeline nazire olarak yazılmıştır.

Söyledi (Aczi) baba yâlan yâlan üstüne
Eyledi şairlere bühtân bühtân üstüne
Konyalı Râsih diye bir şâiri bilmem fakat
Öyle üstad söylemez noksan noksan üstüne
Şîrini hançerlemiş (Aczi) onun ta şînedan
Döktü hâk üzere nice alkan alkan üstüne

28- "Katledilen Şiir", Yeni Konya, Sayı.932, 3 Ocak 1952, s.2

29- "Katledilen Şiir", Yeni Konya, Sayı. 933, 4 Ocak 1952, s.2

30- "Katledilen Şiir", Yeni Konya, Sayı. 933, 4 Ocak 1952, s.2

31- Kazım Koroğlu, "Türkçe Edebiyat Dersleri", Yeni Konya, Sayı. 928, 9 Ocak 1952, s.3

32- "Katledilen Şiir", Yeni Konya, Sayı.932, 3 Ocak 1952, s.2

33- "Katledilen Şiir", Yeni Konya, Sayı. 933, 4 Ocak 1952, s.2

34- "Katledilen Şiir", Yeni Konya, Sayı. 933, 4 Ocak 1952, s.2

35- İbrahim Aczi Kendi, "Birbirini Nakzedene, Tezkere ve Sicil İsimleri İlim Değildir." Yeni Konya, Sayı. 985, 6 Mart 1952, s.2 (Bu yazı tefrikası 25 Şubat 1952, s.3 de başlamış Yeni Konya'da, Sayı. 975 de tamamlanmıştır.

36- M. Sami Onat, "Rasih'in Bir Gazeli Dolayısıyla Metot Meselesi", Yeni Konya, Sayı.947, 28 Ocak 1952, s.2

37- Necati Elgin, "Şair Rasih Hakkında", Yeni Meram, Sayı. 514, 6 Şubat 1952, s.3

Müstenidmiş cönklere neşrettiği şî'r ü mekal
 Hep o cönkler ki dolu nişân nişân üstüne
 Bak ne hâl almış dedim eş'ârı Âşık Şem'î'nin
 Ruhü eyler haşredeki isyân isyân üstüne
 Tam mıdır mânası? Vezni öyle tedkik etmeden
 Yapmayın böyle dedim ilân ilân üstüne
 Kızdılar bilmem neden tenkidime genç şairân
 Başına yağdırdılar tûfan tûfan üstüne
 Sen ki, hâlâ vezn ü mevzûn, kafiye bahsindesin
 Şî'rimizde var bizim âsân âsân üstüne
 Doğrudur (cönkler) ve (Aczi) hep hata sende de-
 yip
 Yazdılar hakkımda çok fermân fermân üstüne
 (Kâzıma) bir köhne mintanı bile zâid görüp
 (Aczi) ye geydirdiler kaftân kaftân üstüne
 Gördünüz mü? Bir edîb-i muhterem (Uzluk) çıkıp
 Fikrime bahşeyledi irfân irfân üstüne³⁸

**

İbrahim Aczi Kendi buna cevap verir. Ama an-
 laşamazlar. Herkes kendi fikrinde ısrar eder.
 Kazım Koroğlu, bu defa "Taltif" başlıklı "İkin-
 ci Nazire"sini yazarak İbrahim Aczi'yi ithaf
 etmiştir. Ancak burada şairi över gibi yapmış
 ama aslında yermiştir. Koroğlu, şiirinde Hulki
 Amil Keymen ile Feridun Nafiz'e göndermede
 de bulunmaktadır.

Hazreti (Aczi) yazar destan destan üstüne
 Ettirir şâirlere seyrân seyrân üstüne
 Ol kadar etmiş ki halk şâirlerin koleksiyon
 Sanki ekmiş, toplamış harman harman üstüne
 Onların bahsinde kim lâf-u gûzaf etse; hemân
 Pehlevan âsa okur meydan meydan üstüne
 Şâirâne bir güreş tutmak için (Kendi) ile
 Mutlaka çok yapmalı idmân idmân üstüne
 Pek fena kızmış geçen ki yazdığım tehzîlime
 Etmede her cepheden tuğyân tuğyân üstüne
 Bâ-husus (Uzluk) tabibe bir ilâç tertip edip
 Zehr içirmek istemiş fîncân fîncân üstüne
 Kızdığınan mı nedir? Hiddet ve isti'cal ile
 Bak yine yazmış bozuk evzân evzân üstüne
 Suretâ sabretmiş amma gizlice mâtem tutup
 Galiba çok eylemiş efgân efgâân üstüne
 Gözleri ebr-i bahara, eşkisiyle benzemiş
 Yağdı zanneyler gören barân barân üstüne
 Ağlamaktan ârız olmuş çeşmine dâûlbasar
 Etmeli (Keymen) hekim dermân dermân üstüne
 Akl ü cinnet bir dimağda ictimâ eyler mi hiç?
 Hangi taht olmuş makar sultân sultân üstüne
 Öfke gelmiş aklını kovmuş çıkarmış ansızın
 Hep üşüşmüş başına şeytân şeytân üstüne
 Öfke halinde bir âdem neylese maazurdur
 Sövsö vü çâk eylese damân damân üstüne
 Bir fena lâf etmemiş (Aczi) hele bu hâl ile
 Şükredip kesmek gerek kurban kurban üstünle
 Ehl-i dil, sahip kemâldir; etse de şâyet gazab
 Eylemez nâ-puhteves küfrân küfrân üstüne
 Kâzım etmez bî- sebep tenkide cür'et kimseye
 Gösterir her lâfzına bürhân bürhân üstüne³⁹

5- Kazım Koroğlu, **Yeni Konya**'da çeşitli konular-
 da yazılar yayımlamıştır. Bu yazılar genelde gaze-

tede bir hayli tartışmalara yol açmıştır. Denilebi-
 lir ki yerel basına canlılık katmıştır. Ama Kazım
 Koroğlu, zamanla unutulmaya, başlamış olmalı
 ki, aşağıdaki sitem dolu şiiri kaleme almıştır. Biz
 bu "Yine Sen" adlı şiirin sadece bir bölümünü
 naklediyoruz:

Yine sen ey Yeni Konya'm yine sen
 Beni tehvice düşürdün yine sen
 Gerçi son demde huzurdan kaldım
 Eski gözden ve şuurdan kaldım
 Bir zaman ayrı değildin benden
 Günde bir nüsha gelirdi senden
 Ne günah işledim oldun mehçur
 Ezeli dostluğa ettimse gurur
 Sen doğarken de tarafların idim
 Sonra vüs'umca emekdarın idim⁴⁰

....

Sonuç

Kazım Koroğlu, özellikle 1950-1960 yılları arasında
 Konya basınında emeği geçmiş bir yazardır. Örnek-
 lerini yazımızda gösterdiğimiz şiir ve düzyazıları
 ile tanınmıştır. Hem bir hiciv üstadı hem mizah ve
 nazire erbabıdır. Eski kültürümüzü çok iyi bilmek-
 tedir. Ne var ki bu yazarımız için yeterince tanıtma
 yapılmamış, yapılanlar da biraz eksik kalmıştır. Kimi
 yanlış bilgiler de gözden kaçmamıştır.

Şairin nazireleri meşhurdur. Bizim burada sözünü
 ettiğimiz şiirlerinden başka şiirleri de vardır. Biz
 hepsinden söz edemedik. Mübarek Ramazan ayı
 ile ilgili şiir ve manileri, kara borsacı esnafı, hayat
 pahalılığını eleştirdiği şiirleri bu çerçevede değerk-
 lendirilmelidir.

Kazım Koroğlu, sadece şiirlerinde yaptığı eleş-
 tirilerle kalmamış, bunu düzyazılarıyla da sür-
 dürmüştür. Elimizdeki birçok yazısının, eleştiri
 yazısının çeşitli tartışmalardan kaynaklandığı
 görülmektedir. Muzaffer Erdoğan'la, Celâl Kiş-
 mir ile, İbrahim Aczi Kendi, Fakir Usman ile
 tartışmaları bu çerçevede değerlendirilmeli-
 dir. Bunlar genellikle dil, tarih, eski eserler ve
 kültürle ilgili yazılardır. En çok sevdiği edip de
 meşhur Ziya Paşa'dır. Sık sık onu hatırlar ve
 onun eserlerinden alıntılar yapar. Şair Rıdvan
 Bülbül'e öğütleri bunun güzel bir örneğidir.
 "Ziya Paşa'nın Bir Gazelinden: Nazire"si de
 ayrı bir örnek sayılmalıdır.

Kazım Koroğlu'nun şiirlerinde görülen bu
 durumun, düzyazılarında da bulunduğu
 açıktır. Birçok yazısı, ya anlayış, görüş, dü-
 şünce farklarından doğmuş ya da bir yanlış
 düzeltmek amacıyla kaleme alınmıştır. "Söy-
 lemezoğlu Mahallesi" böyle bir düşünceyle
 yazılmıştır. Kişmir, bu zeki ve bilgili insa-
 nın, bu hararetili tartışmalarda bir hayli ileri
 gittiği kanısındadır.

38- Kazım Koroğlu, "Tezhil", Yeni Konya, Sayı. 958, 8 Şubat 1952, s.3

39- Kazım Koroğlu, "Taltif" Yeni Konya, Sayı. 980, 1 Mart 1952, s.1

40- Yeni Konya, Sayı: 6668/7728, 20 Haziran 1970, S:5

41- Yeni Konya, Sayı. 1148, 20 Ağustos 1952, s.3

42- "Yeni Konya, Sayı. 974, 5 Ocak 1952, s.3

43- "Kazım Koroğlu", Yeni Konya, Sayı. 9391, 19 Aralık 1972, s.2

HOŞAF*

"Çocuktum, ufacıktım,
Top oynadım, acıktım.
Buldum yerde bir erik,
Kaptı bir Ala Geyik."

Ziya Gökalp

Sahih, örselenmemiş, billûr, saf sevinçlerdi. Kâhin, Teknokrat ve Cadıların gölgesi; zamanın üstüne henüz düşmemiş, çağ kafeslenmemişti. Arı duru, asûde, mesut vakitlerdi. Gözlerimiz ve kalplerimiz boyanmamış, bulanmamıştı daha.

Sofraya muhabbet kuşu kanatları ve kuş sütü de konmuştu âdeta. Güle oynasa yemek yiyorlardı. Erişte, bazen pilav, börek ve vazgeçilmez hoşaf.

Zevkler büyürdü. Esmer erik kuruları, sarı üzümler, akıl sır ermez zenginliklerin rengine bürünürdü. Sanki saray yemeklerinden kalan nadide süslerdi, mahzun mütevazı masaları bezedi.

Bana uzun gelen bir süre baktım. İştirak edemediğim, benden gizlenmiş bir lezzetin uyandırdığı bir kıskançlık hissi yalayıp geçti. Hem de erik hoşafı pişirmişti anneannem.

Gözüm ondaydı. Evin en küçüğü olduğu

HÜZEYME
YEŞİM
KOÇAK

halde, başköşeye kurulmuş gibi geldi. Demek yanlarına çağırılmışlardı.

"Beni, niye sahura kaldırmadınız?" diye feryadı bastım.

Uyuyormuşum, onun da haberi yokmuş, kendiliğinden kalkmış. Babamdan çekinmesem az yaramazlık yapmayacağım.

"Sen de gel kızım."

Biraz alıngan, biraz nazlı ve sitemkâr, papağan gibi tekrarladım:

"Hayırr! Siz beni niye çağırmadınız."

AĞLAYACAĞIM. Sonra...

Masum gözleriyle O davet etti: "Hadi abla!"

Henüz oruç tutmuyorduk hâlbuki. Ama gecenin bir vaktinde oturan o sofradan mahrumiyet üzerdi. Sanki hususî bir mânâ gizliydi.

Belki tam anlamadığımız, keşfedemediğimiz bir ruhu kaçırmamak; en azından kısmen yakalamak isterdik. Kim bilir.

Bir ramazan şenliğine tümünden katılmanın verdiği eziklikle, süklüm püklüm

kız kardeşimin yanına geçtim. Sofra kalktıktan sonra, bin türlü yemek yesem bile aynı TADI vermeyeceğini biliyordum.

Özellikle hoşafıta Nasreddin Hoca'dan kalma lezzetler mevcuttu. Üzerinde mekân değiştirmişlerin sesi, bir annenin narin hayali, paylaşılmış mutlu saatlerin hissesi gezinirdi.

Yağmur bile pencereden, kuru üzümlü, karanfilli, tarçınlı, kayısı pestili, pekmezli o lezzetler gibi, âbıhayat benzeri akardı.

Ramazanlar üst üste katlanır, erir erir o tat denizine, zevk yekûnuna karışır, içinde kulaç atardım.

Farkına varmadan bir filizlenme, köklenme duygusunu; tâ altın çağlara, saadetli asırlara giden birliği, yakınlığı hissederdik.

...

Şirin bir ilçede oturuyorduk bir vakitler. Bazen ihtiyaç için yakın şehirlere günü birlik giderdik.

Artık aksatmadan oruç tutabiliyorduk. Kiminde saat rakkası gibi sallansak da orucu hiçbir şekilde zedelemek, bozmak içimizden gelmezdi. Kıyamazdık.

Babam yolculukta zorlanacağımızı düşünür, anlayışla "Kızım sizin için zor olabilir, sonra kaza edersiniz." diye mûsamaha gösterirdi.

Dondurmalar, kızarmış mısırlar, mevsimine göre türlü yiyecek bizi çekse de

içimiz müsterihtti. İftar lezzeti, "İlâhî, Sevgili bir Buyruğa" uymak her şeyden yeğdi.

Babamın bizi onaylayan, muhabbet ağırlığıyla bazen başka âlemlere dalan derin gözleri ise dünyalara bedeldi.

Boyumuz azıcık daha uzar, başımız dikleşirdi. Çocukça bir gururla mesrur, oruca devam ederdik.

Camilere giderdik. Dönüşte bakkaldan aldığımız şekerleri yemek ayrı bir keyif verirdi. Minare şekline benzeyenler dahi vardı.

Lezzeti hâlâ dilimde damağımda dolaşır, garip uhrevî bir zevki yılları aştırarak bugünlere getirirdi. Tesirine şaşar kalırdık.

O masanın etrafında oturan kişiler şimdi epeyce azaldı. Fakat sofraya hâlâ davetkârdır.

Bazen mecbur, gözyaşı dolu bir tası içmeye çabalarken, ağzımın ve yemeklerin tadı adamakıllı bozulmuş acımışken; görünmez, narin minik bir el boynuma dolandır.

Sonra bir kâse erik hoşafını cömertçe zarıfça önüme koyar. Gaybî bir ses:

"Beraber yiyelim mi ablacığım?" diye kulağıma fısıldar.

Dayanamaz, utangaç, birkaç kaşık sallıyorum.

***Hilâli Görmek, Türk Edebiyatında Ramazan Hikâyeleri, Derleyen: Vural Kaya, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2020**

ACZİMİN GİRYESİ

**Ahmet
Sevgi**

NEVRUZ

*Bugün nevrüz; sevinçliyiz, bakın eşit gündüz ile gece,
Artık tabiat yeşerip kavuşacak o eski renk ve güce.*

22 Mart 2025

(Ahmet Sevgi)

ÇANAKKALE'DE GURUR VE HÜZÜN

**ANUŞ
GÖKCE**

Bu yıl Çanakkale Savaşlarının 110. Yıl dönümü. Vatanın her karış toprağı aziz şehitlerimizin kanıyla sulanan bu topraklarda ne fırtınalar koptu, ne hengâmeler yaşandı.

Düşman gemileri tarafından Şubat 1915'ten itibaren sürekli taciz edilen Çanakkale Boğazı ve Boğazın iki yakasında susturulan tabyalar, havaya savrulan el, kol, parmak ve kemikler... Sönen ocaklar, yıkılan ümitler, yarım kalmış sevdalar ve yetimler... Cigeri yanık eşler ve anne babalar, nişanlılar ve sözlülüler...

"Çanakkale içinde bir uzun selvi
Kimimiz nişanlı, kimimiz evli.
Off! Gençliğim eyvah!

...

Çanakkale içinde bir dolu testi
Anneler babalar ümidi kesti.
Off Gençliğim eyvah!"

Türkülerimiz kadar cepheden savaşan askerlerin ailelerine yazdıkları mektuplar da can yakıcıdır. Bu mektuplarda özlem vardır, gençlik vardır. Ölümün dehşeti, hayatta kalmanın zarureti vardır. Çaresizlik vardır, sevdikleriyle ve dostlarıyla, hayatla vedalaşması vardır. Fakirlik vardır, gözyaşı, hicran ve keder vardır...

O yıllarda Anadolu halkı yiyecek ekmeğe muhtaç bir hale gelmiştir. Öyle ki karnını doyurmak için şehit çocuğunun eşyalarını satmak derecesine düşen Anadolu halkının ne hale geldiğine dair birçok hazine ve acı örnek vardır.

Bunlardan biri de Şehit Mehmet Tevfik'in ailesine yazdığı son mektubudur. Bu mektup yiyecek almak için eşyaları satışa çıkarılan şehidin açılan bavulunun içinden çıkmıştır.

"Sebeb-i hayatım, feyz-i refikim
Sevgili Babacığım ve Valideciğim,
Arıburnu'nda ilk girdiğim müthiş muharebede sağ yanımdan ve pantolonumdan hain bir İngiliz kurşunu geçti. Hamd olsun kurtuldum. Fakat bundan sonra gireceğim muharebelerden kurtulacağıma

ümidim olmadığından, bir hatıra olmak üzere şu satırları yazıyorum.

Hamd ü senalar olsun Cenab-ı Hakk'a ki beni bu rütbeye kadar ulaştırdı. Yine mukadderat—ı İlahiye olarak beni asker yaptı. Siz de ebeveynim olmak dolayısıyla beni vatan ve millete hizmet etmek için nasıl yetiştirmek lazımsa öylece yetiştirdiniz. Sebeb-i feyz-i refikim ve hayatım oldunuz. Hakk Teâla Hazretlerine nihayetsiz hamd ve sizlere de sonsuz teşekkür ederim.

Şimdiye kadar milletin bana verdiği parayı bu gün hak etmek zamanıdır. Vatanıma olan mukaddes vazifemi yerine getirmeye çalışıyorum. Şehitlik rütbesine kavuşursam, Cenab-ı Hakkın en sevgili kulu olduğuma kanaat edeceğim. Asker olduğumdan, bu her zaman benim için pek yakındır.

Sevgili babacığım ve valideciğim! Gözbebeğim olan hanımım Münevver'i ve oğlum Nezihciğimi Önce Cenab-ı Hakk'ın sonra sizin himayenize bırakıyorum. Onlar hakkında ne mümkünse lütfen yapmaya çalışınız. Servetimizin olmadığı malumdur. Mümkün olandan fazla bir şeyi isteyemem. İstesem de boşunadır. Refikama (hanımuma) hitaben yazdığım kapalı mektubu lütfen kendisine veriniz! Tabii ağlayıp üzülecek; teselli ediniz. Allah Teâlâ'nın takdiri böyle imiş. İsteklerim ve borçlarım hakkında refikamın mektubuna koyduğum deftere ehemmiyet veriniz! Münevver'in hafızasında veyahut kendi defterinde kayıtlı borçlar da doğrudur. Münevver'e yazdığım mektubum daha geniştir. Kendisinden sorunuz.

Sevgili baba ve valideciğim! Belki bilmeyecek sizlere karşı birçok kusurlarda bulunmuşumdur. Beni affediniz! Hakkınızı helâl ediniz! Ruhumu şâd ediniz! İşlerimizin düzeltilmesinde refikama yardımcı olunuz!

Sevgili hemşirem Lütfiyecğim! Bilirsiniz ki sizi çok severdim. Sizin için gücümün yettiği nispette ne yapmak lazımsa istedim. Belki size karşı da kusur etmişimdir. Beni affet, mukadderat-ı İlahiye böyle imiş. Hakkını helal et, ruhumu şâd et! Yengeniz Münevver hanımla oğlum Nezihe sen de yardım et!

Ey akraba ve dostlarım, cümlenize elveda! Cümleniz hakkınızı helal ediniz benim tarafımdan cümlenize hakkım helal olsun! Cümlenizi Cenab-ı Hakka tevdi ve emanet ediyorum. Ebediyyen Allaha ısmarladık, sevgili babacığım ve valideciğim...

Oğlunuz Mehmet Tevfik "(doktorlarsitesi.net. 18 Mart 2016)

Mehmet Tevfikin "Sebeb-i Hayatım, feyz-refikim,

Sevgili babacığım ve valideciğim!"

diye başladığı mektubunda en son Arıburnu cephesinde bulunduğunu, burada bir İngiliz kurşunundan son anda kurtulduğunu, bundan sonra gireceği muharebelerden sağ çıkıp çıkmayacağına dair bir ümidinin olmadığını belirtmektedir.

Yaşadığı zamana kadar milletin kendisine verdiği paranın ve yiyeceğinin hak etme gününün geldiğine, şehitlik rütbesine erişirse Cenab-ı Hakk'ın en sevgili kulu olduğuna kanaat getireceğini belirtir. Hanımı Münevver'i ve oğlu Nezihi' önce Allah'a sonra kendilerine emanet ettiğini belirten Mehmet Tevfik, hanımının dair kapalı olan mektubu ona verilmesine, içinde yazılanlara ehemmiyet verilmesini istemektedir. Mektubun içindeki bir deftere borçlarını,

Münevver'in hafızasında veya defterinde kayıtlı olduğu borçların doğru olduğu belirtmiş, borçların ödenmesine hassasiyet gösterilmesini istemiştir.

Sonuç

Çanakkale Savaşları Türk tarihi için bir dönüm noktasıdır. Burada var olmak için mücadele eden bir milletin cansiparene bir müdafaası ve önünde arkadaşının şehit düştüğünü gördüğü halde gözünü kırpmadan ileri atılan Mehmetçiğin destanı anlatılır.

Çocuklarımıza zaferlerimizi yenilgilerimiz anlatmalıyız ki kendi tarihlerini doğru öğrensiner. Çanakkale'de 18 Mart 1915'te düşman gemilerinin boğazın iki yakasındaki Türk tabyalarını uzun menzilli toplarıyla döven düşman filosu, Türk topçularının menziline girince ömründe görmediği bir yenilginin acısını tatmıştır o günün ikinci saatleri ve sonrasında. Bu yenilginin arkasından 24 Nisan gecesi sabaha yakın bir zamanda Seddülbahir'e asker çıkardılar. Karşılarında yine kahraman Mehmetçiği buldular. Yaklaşık 10 ay süren savaş sonrasında topraklarımızdan çekilmek zorunda kaldılar.

Vatanın sonradan işgal edilmesi Çanakkale'yi savunanların bir suçu değildir. Basiresiz devlet adamlarının yaptığı anlaşmaların sonucudur.

Çanakkale Zaferimizin 110. Yıl dönümü münasebetiyle zaferimizi kutlar, bizlere başımsız bir vatan bırakan tüm şehit ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyorum. Ruhları şâd, mekânları cennet olsun.

ÇOCUK TEKERLEMELERİNİN EĞİTİCİ ROLÜ

G ünümüzde çocukların eğlenerek öğrenmesini sağlamak amacıyla masal, hikâye, bilmece, bulmaca, sayısmaca, tekerleme gibi çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. Bunlardan biri de tekerlemelerdir. Tekerlemeler hem oyun hem de eğitim amaçlı ele alınmaktadır. Çocukların dil ve zihinsel becerileri yanında sosyalleşme, kendilerine güvenme ve okul çalışmalarına güdülenmeleri için kullanılmaktadır. Özellikle ilk okuma yazma, matematik öğretimi gibi derslerde temel düzey becerileri geliştirmeye önemli katkılar sağlamaktadır.

Tekerleme, bazı edebi ürünlerde, çocuk oyunlarında ve günlük yaşamda kullanılan ölçülü ve kafiyeli sözlerdir. Masal, hikâye, bilmece ve halk tiyatrosunda tekerlemelere yer verilmektedir. Masalların giriş kısımlarında dinleyici veya okuyucunun dikkatini çekmek için kullanılmaktadır. Günlük yaşamda ve çocuk oyunlarında ise neşeli vakit geçirmek, çocukların konuşma becerisini geliştirmek, oyunlarda ebe veya grup liderini seçmek için söylenmektedir.

Sözlüklerde tekerleme; basit ve ritmik çocuk şiirleri, hece sayısı belirli, kolay ezberlenen çocuk şarkıları, çocuklar tarafından oyunda eş veya ebe gibi rol alacakları belirlemek için söylenen sözler, olarak verilmektedir. Bazı kaynaklarda, "dilın ses, hece ve kelimeleriyle oynanan bir oyun" olarak tanımlamaktadır. Tekerleme "sözlü kısa şiir, geleneksel şiir, oyunda kimin ebe olduğunu belirlemek için kullanılan bir formül, kısa bir hikâye, sihirli bir formül, sesler ve kelimelerle oynanan bir oyun ne şiir ne de şarkı, az ya da çok kafiyeli ve ritmik sözlerdir." Bazı kaynaklarda ise tekerlemelerin çocukların gelişiminde çeşitli işlevleri yerine getirdiği, genç nesillere kültür aktarma görevini üstlendiğini ve kültürel bir miras oluşturduğu, vurgu-

**PROF. DR.
FİRDEVS
GÜNEŞ**

lanmaktadır.

Tekerlemelerin ülkemizde eski ve köklü bir geçmişi vardır. Türk edebiyatında çok eski yıllardan bu yana tekerleme örneklerine rastlanmaktadır. Günümüzde karagöz, ortaoyunu ve meddah hikâyelerinde, çeşitli törenlerde, ramazan ve kandil günlerinde güzel ve hoş tekerlemeler söylenmektedir. Bazı yörelerde halk aşıklarının karşılıklı atışmaları, verilen bazı hazır cevaplar da tekerleme şeklindedir. Geçmişten günümüze kadar gelen bu tekerlemeler, sözlü gelenekle aktarılan bir miras, zengin bir söz hazinesi oluşturmaktadır. Aynı zamanda Türkçenin ses ve söz zenginliğini yansıtmaktadır. Genellikle yazarları bilinmemektedir. Masal tekerlemesi, oyun (çocuk) tekerlemesi, zor söylenen tekerlemeler gibi türleri vardır. Bunların içinde en zengini çocuk tekerlemeleridir.

Çocuk tekerlemeleri, benzer ses, hece ve kelimelerin tekrarıyla oluşan ve kulağa hoş gelen sözlerdir. Bunlar çeşitli melodilere ve içeriğe sahip zengin bir metin kaynağıdır. Kısa olması, sözel ritmi, eş ve zıt sesleri içermesi nedeniyle ilk okuma yazma öğretiminde önemli bir araçtır. Öğrencilerin sesleri tanıması, seslerle harfleri ilişkilendirmesi ve dil becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Özellikle konuşma becerilerinde etkili olmaktadır. Sözlerinin kısa olması, benzer ses, hece ve kelimelerin tekrarlanması nedeniyle çocuklar tarafından kolay öğrenilmekte ve söylenmektedir. Bu nedenle ilk okuma yazma ve Türkçe öğretiminde sık kullanılmaktadır. Son yıllarda yabancı dil derslerinde de yararlanılmaktadır.

Tekerlemenin bir başka özelliği de çocuk oyunlarının temel aracı olmasıdır.

Oyunda ebe veya eş seçilecek kişiye karar vermek, neşeli vakit geçirmek için kullanılmaktadır. Çocuk tekerlemeleri genellikle ritmik bir yapıya sahiptir. Dilin şiirsel ve eğlenceli yönünü yansıtmaktadır. Kısa bir olay anlatılmakta, söylerken çocuksu bir müzik dili kullanılmakta ve ritmik fiillere el kol hareketleriyle eşlik edilmektedir. Bazı kelimelerdeki sesler ve heceler uzatılmakta veya tekrarlanmaktadır. Yani hem sözlerle hem de fiziksel hareketlerle oyun oynanmaktadır. Çocuklar tekerlemeleri zevkle söylemekte, tek başına veya grupla birlikte tekrarlamakta ve kısa sürede ezberlemektedir. Bu durum çocukların dil becerileri ile beden hareketlerini eşleştirmesi ve birlikte geliştirmesini sağlamaktadır.

Tekerleme Türleri: Tekerlemelerin zengin ve çeşitli olması nedeniyle bazı gruplama çalışmaları yapılmıştır. Ülke-miz kaynaklarında tekerlemeler genel olarak üç grupta toplanmaktadır. Bunlar oyun, masal ve zor söylenen tekerlemelerdir.

Oyun Tekerlemeleri: Çocukların oyunlarda söylediği tekerlemelerdir. Oyun kurulurken veya oyunu idare edecek kişi seçilirken kullanılmaktadır. Tekerlemenin son kelimesine isabet eden şahıs ebe veya oyun lideri olmaktadır. Ya da oyundan çıkması gereken kişi çıkarılmaktadır. Oyun tekerlemelerinde ebe seçme, bazı çocukları oyuna alma veya çıkarma işlevi öne çıkmaktadır. Örneğin "Ebe ebe gel bize. Uzaktan vur elimize. Eğer vuramazsan, ebesin ebe. Ooo, İğne iplik, Derme diplik, Çelik çubuk, Sen bu oyundan çık." gibi.

Masal Tekerlemeleri: Bunlar halk masallarında, gerçekçi veya olağanüstü masallarda karşımıza çıkmaktadır. Masalı anlatan kişi masala başlamadan önce çok mantıklı olmayan, karmaşık, birbirine zıt ve şaşırtıcı giriş cümleleri kullanır. Bunlar ölçülü, kafiyeli, şiir ve nesir karışımı sözlerdir. Örneğin " Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallarken" gibi.

Söylenmesi Zor Tekerlemeler: Bunlar birbirine eş veya zıt seslerden oluşan,

söylenmesi özel dikkat gerektiren tekerlemelerdir. "Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, Yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, yoksa sarımsaklamadan mı saklasak" gibi.

Çocuk Tekerlemeleri

Tekerlemeler içinde en zengin olanı çocuk tekerlemeleridir. Bunlar eskiden oyun amaçlı ele alınıyor, eğitim çalışmalarında yer verilmiyordu. Ancak günümüzde eğitim boyutu üzerinde de durulmakta hem eğitim hem de oyun amaçlı kullanılmaktadır. Çocukların dil, zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel becerilerini geliştirmeye önemli katkılar sağlamaktadır. Zengin bir kaynak olan çocuk tekerlemeleri sayısal, tematik, akıcı ve ritmik, oyun, diyalog, zaman ve mekân, doğa ve çevre, hayvan ve meyve tekerlemeleri adı altında toplanmaktadır. Çocuk tekerlemelerinin çeşitli rolleri vardır. Bunlar sosyalleştirme, güven verme ve güdüleme gibi sıralanmaktadır. Bunlar aşağıda verilmektedir.

Sosyalleştirme rolü: Çocuk tekerlemeleri, oyunda ebe ya da grup liderinin nasıl hareket edeceğini ve hangi işlemleri yapacağını belirler. Oyunda ebe tekerlemelerle sunum yapar, oyun sırasını belirler, eş seçimi yapar ve bazılarını oyundan çıkarır. Böylece oyunu tekerlemelerle yönetir. Diğer çocuklar bu kurallara itiraz edemezler. Tekerleme çocukların oyuna etkili ve başarılı bir katılımını sağlar. Oyunda farklı konuşmalar ve şarkılar için model olur. Çocukların bir araya gelmesini ve birlikte kurallara uymasını sağlar. Bazıları ebe ya da grup lideri olmak için çabalar. Bunun için bütün tekerlemeleri öğrenir. Bu tür etkinlikler çocukların sosyalleşmesini sağlamaktadır.

Güven verme rolü: Okulda tekerleme ve sesli oyunlar çocukların kendilerine güven geliştirmelerine yardımcı olur. Oyunda nasıl hareket edeceklerini keşfetme fırsatı verirler. Tekerleme çocuklara neşe ve zevk verir, kendine güvenmelerine yardımcı olur. Öğrenciler kendilerini daha rahat ifade ederler. Sınıfta şarkı söyleme veya oynama konusunda çekingen öğrencileri rahatlatır. Gruba ve oyuna katılmalarını sağlar. Te-

kerleme tekrarlandıkça, çocuklar kendilerini daha rahat hissetmekte, giderek ortama uyum sağlamaktadır. Kısaca tekerleme çocukları hem eğlendirmekte hem de kendilerine güven duymalarını sağlamaktadır.

Güdüleme rolü: Çocuk tekerlemeleri, öğrencinin daha bilinçli ve aktif olmasını, sorumluluk üstlenmesini, ebe ya da grup lideri rolünü oynamasını sağlar. Girişimciliğe ve eğitime güdüler. Öğretmenin öğrencileri motive ettiği önemli bir faaliyettir. Tekerleme birçok öğrenci için bir kurtarma aracıdır. Aslında tekerleme ya da şarkı söylemek her şeyden önce bir ifade aracıdır. Öğrencinin sesine ve dolayısıyla duygularına hâkim olmayı öğrenmesini sağlar. Ancak ses, çok samimi olsa bile ayrıcalıklı bir iletişim aracıdır. Duyguları yansıtır ve genellikle öğrencinin duygularını ortaya çıkarır. Şarkı söylemek, sesinizle oynamak cesaret gerektiren bir etkinliktir. Çünkü öğrenciler çoğu zaman yarı sesli veya uğultu halinde ses çıkarırlar. Nefesi yönetmek daha rahat ve sakin olmayı sağlar. Kısaca tekerleme beden dili, gülümseme, el kol hareketleri ve çeşitli seslerle yaratıcılık becerilerini geliştirir.

Yararları

Günümüz araştırmalarında tekerlemelerin çocukların dil, zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel becerilerini geliştirme açısından çeşitli yararları dile getirilmektedir

Eğitime Yararları: Okula yeni başlayan öğrenciler için tekerleme söyleme önemli bir etkinliktir. Öğrenciler tekerlemelerle sesleri tanıma, tekrarlama, uzatma, birleştirme, hece ve kelimeleri

tanıma, vurgu ve tonlama yapma gibi becerileri geliştirmektedir. Bu durum giderek akıcı okuma ve anlama becerilerine katkı sağlamaktadır. Tekerleme ile öğrenci kendini izlemekte, söylediklerini kontrol etmekte ve yönlendirmektedir. Bu işlem öğrencinin dikkatini geliştirmesine, tekerleme sözleri ile oyundaki etkinliklere odaklanması kendine güvenmesine katkı getirmektedir. Tekerleme aynı zamanda öğrencinin çeşitli bilgileri öğrenmesine, çok yönlü düşünmesine ve bakış açısını genişletmesine yardım etmektedir.

Dil Gelişimine Yararları: Tekerleme dinleme ve konuşma becerilerini geliştirir. Öğrenci, tekerleme ile kendi sesi ve sesinin özellikleri hakkında bilgi edinir, sesini ve ses tonunu tanıır, keşfeder, ses yüksekliğini ayarlar, ses ritmini oluşturur, vurgu ve tonlamayı öğrenir. Bu becerilerini giderek geliştirir ve konuşma etkinliklerinde uygulamaya başlar. Böylece öğrencinin kendini ifade etmesini, grup karşısında sunu yapmasını, drama, piyes ve tiyatro sahneye koymasını, oyunu yönetmesini kolaylaştırır. Kısaca öğrencilerde konuşma isteğini artırmakta, düzgün ve akıcı konuşma becerilerini geliştirmektedir. Öğrencilerin kendilerini daha kolay ifade etmelerini sağlamakta, giderek sınıf içi etkinliklere katılımı artırmakta, öğrencilerde girişimcilik ve yaratıcılığı geliştirmektedir.

Zihin Gelişimine Yararları: Tekerlemelerin sözlerini öğrenme, zihne yerleştirme, dikkatli biçimde söyleme, sık tekrarlama gibi etkinlikler çocukların zihinsel becerilerini geliştirici olmak-

tadır. Tekerleme söyleme öğrencinin seslere, hecelere, kelimelere dikkat etmesini ve bunları tanımasını zorunlu kılar. Bunları seslendirirken vurgu ve tonlama kurallarına uymasını gerektirir. Uyguladığı kuralları kontrol için dinlemesini gerektirir. Bu işlemler öğrencinin dikkat becerilerini geliştirmektedir. Bu durum okuma, yazma, konuşma sürecinde de etkili olmakta ve öğrencinin dikkatli olmasını getirmektedir.

Psiko-Sosyal Gelişime Yararları: Tekerleme öğrencilerin duygusal ve sosyal yönden gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Sınıfta tekerleme söyleyen öğrenciye dikkatlerin yönelmesi, herkesin bakması, uygun sesler çıkarmak zorunda olma gibi durumlar utanç öğrencilerin aşması gereken sorunların başında gelmektedir. Bu sorunlar okulun ilk günlerinde önemli bir engel oluşturmaktadır. Kendine güven sorunu yaratmaktadır. Yüksek sesle tekerleme söyleyen öğrenciler bu engelleri aşmakta, zamanla kızarak, titreyerek, sallanarak, kesintili ve boğuk sesler çıkarmayı bırakmaktadır. Kısaca tekerleme öğrencinin kişiliğini geliştirmesine ve

kendine güvenmesine yardım etmektedir. Böylece öğrencilerde konuşma zevkini canlandırmaktadır... Bu durum öğrencinin bir taraftan kendini yeni bilgilerle geliştirmesini, bir taraftan da başkalarının görüş ve tutumlarını öğrenerek kendisiyle uyumlu hale getirmesine yardım etmektedir.

Sonuç olarak okulda öğrenciler sadece yeni bilgiler öğrenmekle kalmamakta aynı zamanda çeşitli beceriler de geliştirmektedir. Bunlar arkadaşlarıyla birlikte çalışma, yaşama, ortak kurallara uyma, kendini kontrol etme, sorumluluk üstlenme, paylaşma, dil ve zihinsel becerilerini geliştirme gibi sıralanmaktadır. Bu becerileri geliştirmede tekerlemeler önemli bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin dil, zihinsel, sosyal ve fiziksel becerilerini geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Özellikle konuşma becerileri üzerinde etkili olmaktadır. Öğretmen ve aileler tekerlemeye gereken önemi vermeli, çocukları tekerleme söylemeye yönlendirmelidir.

Kaynaklar

Güneş, F. (2020). Çocuk Tekerlemeleri, Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, 5(1), 1 – 18.

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

سوی لطف بی وفا یان هین مرو کان پل ویران بود نیکو شنو

Vefasızların lütfuna gitme, iyi dinle;
onlar harâbe bir köprüdür.
(Hz. Mevlânâ)

VEFASIZLARDAN SAKIN

Sakin ha, vefasızlarla yola çıkayım deme,
Çürük tahtaya basıp da kendi başını yeme.
22 Mart 2025 (Ahmet Sevgi)